

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент

на тему: «Ризик-менеджмент у діяльності підприємства»

Виконавець:

студентка факультету **ФБС**

Черьомуш Дарія Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Домбровська Софія Олексіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Діяльність будь-якого бізнесу завжди супроводжується найважливішим фактором, а саме – наявністю ризиків. Сьогодні усі підприємства працюють у нестабільному та мінливому світі, де неочікувані події можуть здійснюватися. Неefективність наявних систем ризик-менеджменту та необхідність їхнього інтегрування в систему управління підприємством була ще більше висвітлена світовою фінансовою кризою. Такий стан справ узгоджуються іще і з необхідністю створення превентивної системи управління, яка б враховувала ризики, максимально раціонально мінімізувала потенційні збитки та відповідно реагувала на переміни.

У кожній організації ризик у тій чи іншій формі є основним джерелом невизначеності. Саме тому всі підприємства майже всю свою увагу приділяють на ідентифікацію та керування ризиковими факторами для того щоб превентувати їх вплив на підприємницьку діяльність. Вміння управляти ризиками, та загалом ефективна система ризик-менеджменту, дозволить підприємствам впевненіше провадити свою діяльність при прийнятті майбутніх важливих рішень для бізнесу. Знання потенційних ризиків дозволяє підприємствам по-різному справлятися з ймовірними проблемами.

Маючи вивірену програму управління ризиками, підприємство розробить політику та систему ризик-менеджменту для запобігання ймовірним ризикам та вживатиме заходів для пом'якшення їхнього впливу, якщо вони все ж таки відбудуться.

Важливо, щоб усі компанії усвідомлювали природу і ступінь ризиків, на які вони наражаються, і доводили це до відома співробітників на всіх етапах менеджменту. Це обмежить їхній контроль над підприємством в цілому. Наявність плану та структури для управління ймовірними ризиками збільшує ймовірність того, що компанія буде фінансово успішною.

Дослідженням механізму організації та впровадження системи ризик-менеджменту на підприємстві присвятили свої наукові праці як вітчизняні так і закордонні вчені, серед яких можна виокремити Пікус Р.В., Приказюк Н.В., Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І., Донець Л.І., Валович М., Івченко І.Ю., Лук'янова В.В., Головач Т.В., Куташенко М.В., Хохлов Н.Н., Уткін Е.А., Фролов Д.А., Гамза В.А.

Однак у науковій літературі і досі немає сформованого чітко сформульованого підходу щодо розробки шляхів по удосконаленню системи ризик-менеджменту на підприємствах.

Отже, з цієї точки зору система управління ризиками має займати ключове місце в структурі сучасного підприємства, як один із найперспективніших механізмів, що забезпечує стійке та рентабельне функціонування.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в узагальненні теоретичних знань в галузі ризик-менеджменту, проведенні оцінювання фінансово-економічного стану компанії Nissan Motor Co., Ltd та аналізуванні її системи управління ризиками,

розробці заходів щодо удосконалення системи управління ризиками та обґрунтуванні ефективності запропонованих етапів.

Відповідно до поставленої мети були поставлені такі **завдання**:

- розкрити сутність, цілі та функції ризик-менеджменту підприємства;
- висвітлити підходи до формування системи ризик-менеджменту підприємства;
- визначити роль та місце ризик-менеджменту в системі управління підприємства;
- проаналізувати фінансово-економічний стан Nissan Motor Co., Ltd;
- оцінити фактори, що впливають на фінансово-господарську діяльність Nissan Motor Co., Ltd;
- провести оцінку системи ризик-менеджменту Nissan Motor Co., Ltd;
- обґрунтувати необхідність вдосконалення системи ризик-менеджменту Nissan Motor Co., Ltd;
- проаналізувати вплив воєнних подій в Україні на систему ризик-менеджменту Nissan Motor Co., Ltd;
- запропонувати шляхи щодо удосконалення системи управління ризиками Nissan Motor Co., Ltd.

Об'єктом дослідження є процес управління ризиками у діяльності підприємства.

Предметом є дослідження теоретичних, методичних положень щодо управління ризик-менеджментом у Nissan Motor Co., Ltd.

У роботі були використані такі **методи дослідження**, як метод пізнання, теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу, економіко-статистичний метод, метод наукової абстракції та узагальнення.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі і нормативні акти, наукові напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері організації та удосконалення системи ризик-менеджменту на підприємстві, фінансова і статистична звітність Nissan Motor Co., Ltd.

Публікації та апробація результатів дослідження. За даним дослідженням були опубліковані тези «Проблеми застосування ризик-менеджменту на підприємстві» для міжнародної науково-практичної конференції «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» і опубліковані у збірнику тез Одеського національного економічного університету, 2022 рік; тези "Ризик-менеджмент як інструмент стійкого функціонування підприємства" для всеукраїнської науково-практичної "Глокалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки", 2022 рік.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Обсяг роботи загалом складає – 111 сторінок друкованого тексту, у тому числі містить 7 таблиць, 9 рисунків, список джерел із 66 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні основи ризик-менеджменту підприємства*» розглянуто сутність, цілі та функції ризик-менеджменту, підходи до формування системи та роль і місце ризик-менеджменту на підприємстві.

У другому розділі «*Аналіз та оцінка системи ризик-менеджменту Nissan Motor Co., Ltd*» проаналізовано фінансовий стан підприємства, оцінено фактори, що впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства Nissan Motor Co., Ltd, проаналізовано наявну систему ризик-менеджменту Nissan Motor Co., Ltd.

У третьому розділі «*Напрямки вдосконалення системи ризик-менеджменту Nissan Motor Co., Ltd*» обґрунтовано необхідність вдосконалення системи ризик-менеджменту Nissan Motor Co., Ltd, оцінено вплив воєнних подій в Україні на систему ризик-менеджменту та надано пропозиції щодо її вдосконалення.

ВИСНОВКИ

Система ризик-менеджменту є окремим, незалежним управлінським процесом, який виконує допоміжну функцію в рамках корпоративного управління. Таким чином, недбале або безсистемне виконання функції управління ризиками має негативний вплив на загальну ефективність діяльності організації.

Ефективний менеджмент ризиками збільшує довгострокову вартість, стабілізує фінансові показники, зменшує великі фінансові збитки, зменшує можливість банкрутства та підвищує вартість капіталу підприємства. Системи ризик-менеджменту також підвищують обізнаність та адекватність управлінських рішень, сприяють дотриманню нормативних вимог, підвищують стійкість до змін у навколишньому середовищі та підвищують конкурентоспроможність бізнесу.

Отже, можна зробити такі висновки:

1. Відповідно до сьогоденної практики, існують вагомі причини виникнення підприємницьких ризиків, не в останню чергу через неможливість прорахувати наслідки та урахувати діяння на них багатоманітних чинників, оскільки самі фактори можуть змінюватися в ході реалізації проекту та звершення виробничих цілей. В останні роки вітчизняні підприємці, які, як і західні підприємці, піддаються багатьом ризикам, пов'язаним з коливанням цін на акції, валютних курсів і товарних ринків, а також з підвищеною відкритістю вітчизняної економіки і зростаючою міжнародною конкуренцією, приділяють все більше уваги питанням ризик-менеджменту.

2. Попередні дослідження показали, що в останні роки все більше компаній зараховують рішення про впровадження новочасних систем менеджменту ризиками. Однак більшість компаній все ще прихильні до традиційного управління ризиковими факторами. Краще зрозуміти необхідність демонстративного та перевіреного введення таких систем в організації допускає проведення ґрунтовного аналізу систем управління ризиками.

3. Велика кількість підходів до менеджменту ризиковими факторами орієнтується лише загальновідомих ризиках: фінансових та ринкових. Але такі підходи не звертають свою увагу на зв'язаність різних видів ризику та їх впливу на мету та стратегічні завдання підприємства. Однак холістичний підхід інтегрованого управління ризиками це вже інша річ. Це систематичний і планомірний спосіб виявлення, аналізу та оцінки ризиків в організації. Система менеджменту ризиками повинна представляти із себе безперервну діяльність, яка весь час підвищує свій рівень. Така система повинна стати невіддільною частиною культури організації.

4. За проведеним аналізом фінансово-економічного стану підприємства Nissan Motor Co., Ltd можна стверджувати, що фінансові показники з 2017 по 2021 рік в даній ситуації є хорошими. Згідно з їхніми фінансовими даними, Nissan Motor Co., Ltd може виконати всі свої короткострокові зобов'язання за різних обставин. З іншого боку, як ефективність, так і боргова ситуація є хорошими, але їм потрібно приділяти більше уваги, зберігаючи свою позицію прибутковості. Таким чином, враховуючи всі ці аспекти, можна визначити, що Nissan Motor Co., Ltd виконує свої зобов'язання перед зацікавленими сторонами, виконуючи свої цілі в автомобільній галузі. Незважаючи на деякі проблеми, Nissan продовжує впевнено розвиватися, зміцнюючи свою бізнес-основу, підвищуючи якість продажів.

5. До основних факторів впливу на діяльність компанії належать такі, як: стрімкі зміни у світовій економіці та економічному кліматі (економічні фактори; ситуація з ресурсами та енергією; швидкі зміни на автомобільному ринку); ризики, пов'язані з фінансовим ринком (коливання курсів обміну валют, хеджування валютного, процентного та цінового ризиків, ціновий ризик ринкових цінних паперів, ризик ліквідності; бізнес-ризик, пов'язаний з фінансуванням продажів; кредитний ризик контрагента; витрати та зобов'язання за пенсійним забезпеченням працівників); ризики, пов'язані з бізнес-стратегіями та підтриманням конкурентних переваг (ризики, пов'язані з міжнародною діяльністю та зарубіжною експансією; дослідження та розробки; співпраця з іншими корпораціями; якість продукції та послуг; обмеження, пов'язані з екологією та безпекою, а також корпоративна соціальна відповідальність; суттєві судові позови та претензії; права інтелектуальної власності; залучення та утримання талановитих кадрів; репутація); ризики, пов'язані з продовження діяльності (масштабні природні катаклізми; придбання сировини та комплектуючих; залежність від конкретних постачальників; комп'ютерна інформаційна система). Також була побудована карта ризиків, за якою було виявлено найбільш- та найменш- впливові фактори.

6. Проаналізована наявна система ризик-менеджменту дає можливість можна стверджувати, що методи зменшення ризику успішно застосовуються на підприємстві і сама система управління ризиками є повною.

7. Було виявлено і проаналізовано певні недоліки, які притаманні системі ризик-менеджменту Nissan Motor Co., Ltd, до яких належать: ризик незалежності аудитора; ризик корупції; кібер-ризик; ризик для здоров'я та безпеки; ризики, пов'язані з екологією та безпекою, а також корпоративна соціальна відповідальність; ризики, пов'язані з ланцюгом поставок.

8. До напрямів зміцнення і удосконалення системи ризик-менеджменту Nissan Motor Co., Ltd були запропоновані наступні:

- для усунення можливого ризику незалежності аудитора, компанії необхідно змінити аудитора;
- для усунення можливого ризику корупції Nissan Motor Co., Ltd має проводити регулярні тренінги та знайомить своїх працівників з антикорупційними правилами, що діють у всіх країнах, де працює підприємство;
- додати додаткові рівні захисту центру обробки даних та навчання співробітників принципам кібер-безпеки значно посилить дану систему протистояння кібер-ризиків;
- для уникнення наслідків ризику для здоров'я та безпеки співробітників має проводитися постійний нагляд з боку групи з охорони праці та промислової безпеки. Команда H&S повинна проводити регулярні тренінги та інструктажі з техніки безпеки, а також прискорювати реалізацію плану з охорони праці;
- треба проводити тренінги з розвитку лідерських якостей та підвищення кваліфікації, що посприє кар'єрному зростанню всередині компанії та більшій лояльності працівників до компанії та позитивно вплине на подолання ризику кадрового потенціалу;
- щодо ризиків, пов'язаних з екологією та безпекою, а також корпоративною соціальною відповідальністю компанія має ретельно встановити глобальні стандарти та системи управління речовинами, що викидаються в атмосферу, одночасно працюючи над зменшенням кількості цих матеріалів, що використовуються та викидаються; встановити стандарти для постачальників деталей і матеріалів у вигляді Керівництва з екологічних закупівель.
- для подолання ризиків, пов'язаних з ланцюгом поставок Nissan Motor Co., Ltd необхідно інвестувати в дослідження для виявлення актуальних проблем на кожному рівні ланцюга постачань з метою розроблення відповідних рішень.

9. Було проаналізовано можливий вплив війни в Україні на систему ризик-менеджменту на підприємстві. Виявлено найбільш можливі ризики, які необхідно переосмислити (ризик кібер-безпеки; фінансовий ризик; ризик ланцюжка поставок) та наведено напрями відповідно, до яких система ризик-менеджменту має змінити свій фокус уваги: переоцінка геополітичних ризиків; перегляд сценаріїв найгіршого розвитку подій; уникнення "упередженості" і змінювання мислення; повернення застарілих методів управління ризиками).

Таким чином, виявивши загрози та додавши зміни в структуру управління ризиками підприємства, є можливим її вдосконалити.

АНОТАЦІЯ

Черьомуш Д.С. «Ризик-менеджмент у діяльності підприємства»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою «**Фінансовий та страховий менеджмент**»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2022 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес управління ризиками на підприємстві.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти ризик менеджменту на підприємстві. Розглянуто сутність, цілі та функції ризик-менеджменту, підходи до формування системи та роль і місце ризик-менеджменту на підприємстві.

Проаналізовано фінансовий стан підприємства, оцінено фактори, що впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства Nissan Motor Co., Ltd, проаналізовано наявну систему ризик-менеджменту Nissan Motor Co., Ltd. Запропоновано шляхи вдосконалення наявної системи ризик-менеджменту Nissan Motor Co., Ltd.

Ключові слова: невизначеність, ризик, мінімізація ризиків, управління ризиками підприємства, система управління ризиками.

ANNOTATION

Cheromush D. “Risk management in enterprise activity”,
Thesis for Master degree in the specialty 072 "Finance, banking and insurance"
under the program "Financial and Insurance Management",
Odesa National Economic University
Odesa, 2022

Thesis consists of three chapters. Object of study are risk management process of risk system at enterprise.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of of risk management at the enterprise are considered in the work. The essence, goals and functions of risk management, approaches to system formation, and the role and place of risk management in the enterprise are considered.

The financial condition of the enterprise was analyzed, the factors influencing the financial and economic activity of the enterprise Nissan Motor Co., Ltd. were evaluated, the existing risk management system of Nissan Motor Co., Ltd. was analyzed.

Keywords: uncertainty, risk, risk minimization, enterprise risk management, risk management system.